DANDERYDS KOMMUN

Tjänsteutlåtande

Datum: 2026-10-23
Diarienummer: TN 2017/0068

Till: Tekniska nämnden

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Eva Hedenström

Antagande av periodmål 2027–2029 för kommunens avfallsplan

Ärendet

Varje kommun är skyldig att upprätta en avfallsplan med mål för avfallshanteringen. SÖRAB-kommunerna Danderyd, Järfälla, Lidingö, Sollentuna, Solna Sundbyberg, Täby, Upplands Väsby och Vallentuna har en gemensam avfallsplan.

Avfallsplanen består av huvudmål som gäller hela perioden 2021–2032. Den innehåller även periodmål som förnyas vart tredje år och som visar vilka mål som kommunen och SÖRAB kommer att arbeta med de kommande tre åren. Periodmålen ska leda mot uppfyllnad av huvudmålen.

Avfallsplanen går nu in i den tredje målperioden och förslag på nya periodmål, med tillhörande indikatorer, har tagits fram gemensamt inom SÖRAB – av vilka de flesta mål är förlängningar av tidigare periodmål men som har förtydligats. Den samordnande styrgruppen för avfallsplanen godkände de nya periodmålen den 11 juni 2026. Ärendet går nu vidare för hantering i varje kommun. I Danderyd tas beslut om periodmålen i tekniska nämnden.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden antar föreslagna periodmål för 2027–2029 för kommunens avfallsplan.

Bakgrund

Syfte med gemensam avfallsplan

Avfallsplanen sätter upp mål för avfallshanteringen till år 2032. Målområden och mål är utformade för att främja ett mer cirkulärt avfallssystem bestående av välfungerande insamling, behandling och materialhantering samt förebyggande av avfall genom exempelvis återanvändning. Detta maximerar hur vi använder de resurser som redan finns i kretsloppet.

Periodmålen verkar för att nå huvudmålens syfte, vilka är att: *minimera negativ miljö- och klimatpåverkan, främja hållbara val, minimera avfallsmängderna och se till att avfall är rätt sorterat och att se till att kretsloppen är giftfria.*

Avfallsplanen ska vara vägledande i alla delar av avfallshanteringen och berör hela kommunen. Det gäller allt ifrån planering av nya bostads- eller verksamhetsområden, vid prövning av bygglov och upphandling, till tillsyn, barmarksrenhållning och hur invånare och verksamheter i kommunen ska hantera sitt avfall.

Genom att SÖRAB:s ägarkommuner har antagit en gemensam avfallsplan så arbetar man åt samma håll och har en större påverkan på regionens hållbarhetsarbete.

Processen att ta fram nya periodmål och indikatorer

Erfarenheter från tidigare målperioder och förändrade lagkrav inom avfallsområdet medför att det läggs till eller tas bort periodmål och indikatorer inför varje målperiod. Uppföljning görs årligen. En projektgrupp med representanter från några av SÖRAB:s ägarkommuner har tagit fram förslag på nya periodmål och indikatorer. Projektgruppen utgick från avfallsplanens huvudmål, ny lagstiftning och erfarenheter från tidigare målperiod.

Under arbetet med de nya målen har det skett förändringar i lagstiftningen gällande kraven på vad en avfallsplan ska innehålla (Miljöbalken 15 kap 45–46 §§). För att en antagen avfallsplan ska vara giltig efter 2029 krävs att den uppfyller de nya kraven, som är förenklade jämfört med tidigare. Bedömningen är att SÖRAB:s avfallsplan uppfyller de nya kraven och därför kan fortsätta att gälla även efter år 2029.

Förändringar från förra perioden

Avfallsplanen innehåller fem målområden:

1. System efter behov.
2. Avfall förebyggs.
3. Material cirkulerar.
4. Matavfall.
5. Skräp och nedskräpning.

För 2027–2029 föreslås 23 periodmål, jämfört med 19 för åren 2024–2026. 17 delmål förblir oförändrade från förra perioden med vissa omformuleringar. Fokus har lagts på att formulera tydliga och måttsatta mål som gör det enklare än tidigare att avgöra om målet är uppnått eller inte. Det är också ofta utskrivet vilken av indikatorerna som styr om målet har uppnåtts och vilka som ger kompletterande information.

Flera periodmål har fått målvärden för att göra dem mätbara och för att kunna följa om huvudmålet ser ut att nås till 2032. Några periodmål har flyttats till ett annat målområde och/eller har delvis blivit omformulerade. Exempel är tidigare periodmål som handlade om att ta fram en vägledning eller skapa förutsättningar för viss sortering; nu när vägledningarna och förutsättningarna finns på plats handlar målen i stället om att arbeta enligt de nya systemen.

Målområde 2 ”Avfall förebyggs” har nu flest antal periodmål (sju), vilket bland annat beror på att två periodmål från målområde 1 har flyttats dit på grund av att systemen nu finns, och att fokus i stället nu ligger på att faktiskt minska avfallsmängderna. Det speglar också utvecklingen i samhället, där allt större fokus sätts på att minska miljö- och klimatpåverkan genom att minska avfallsmängderna.

Två periodmål har tagits bort jämfört med föregående målperiod beroende på att de inte ansågs relevanta längre. I stället har sex helt nya periodmål tagits fram, där det fanns luckor mellan huvudmålen och befintliga periodmål. Några av de nya periodmålen har funnits som indikatorer till huvudmål tidigare. Nu när planperioden närmar sig slutet (tredje målperioden av fyra) har det bedömts att för vissa huvudmål behövs mer fokus, vilket till exempel görs genom att sätta periodmål med samma formuleringar men med ett lägre målvärde. Att stötta att huvudmålen nås inom målperioden görs också genom några helt nya periodmål, till exempel att fokusera på matsvinn även hos invånare och inte bara, som tidigare, i offentlig verksamhet.

Flera ändringar i den nationella lagstiftningen har skett under den förra planperioden eller väntas under den kommande. Det gäller fastighetsnära insamling av förpackningar, ändringar i avgränsningen av vad som är kommunalt avfall, producentansvar på textilier, med mera. Detta är inarbetat i de nya målen och indikatorerna.

Förslag till periodmål

Förslag till periodmål under respektive målområde redovisas nedan. I periodmålsdokumentet finns till varje periodmål ett förtydligande med motivering, beskrivning av indikatorer samt vem som är målansvarig. Det finns också en sammanfattande tabell i slutet som beskriver om periodmålet är en fortsättning på tidigare periodmål eller om det är nytt, samt en kortare text med motivering till periodmålet.

Målområde 1. System efter behov

Periodmål 1.1.1. *År 2029 har 100 procent av kommunens invånare och kommunens fastigheter insamling av förpackningar*. (fortsättning på tidigare periodmål, omformulerat och med ett målvärde)

Periodmål 1.1.2. *År 2029 har en handlingsplan tagits fram med målet att alla publika insamlingsplatser för avfall är tillgänglighetsanpassade år 2032*. (fortsättning på tidigare periodmål och omformulerat)

Periodmål 1.1.3. *År 2029 anser 10 procentenheter fler av kommunens invånare att insamlingen av grovavfall är ganska eller väl anpassad efter hushållets behov, jämfört med år 2026*. (nytt)

Periodmål 1.1.4. *År 2029 anser 70 procent av invånarna att systemet för insamling av förpackningar är ganska eller mycket väl anpassade efter hushållets behov*. (nytt periodmål)

Periodmål 1.2.1. *År 2029 har kommunen rutiner för att säkerställa att yta för insamling av förpackningar reserveras i samband med samhällsbyggnadsprocesser*. (fortsättning på tidigare periodmål)

Målområde 2. Avfall förebyggs

Periodmål 2.1.1. *År 2029 anser 70 procent av kommuninvånarna att de har goda förutsättningar att återbruka produkter och material*.
(fortsättning på tidigare periodmål, omformulerat och med ett målvärde)

Periodmål 2.1.2. *År 2029 har avfallsmängderna minskat med minst 15 procent jämfört med år 2021*. (nytt periodmål)

Periodmål 2.3.1. *År 2029 har mängden avfall från kommunala offentliga verksamheter minskat med minst 15 procent jämfört med år 2023*. (fortsättning på tidigare periodmål som då omfattade endast engångsartiklar, omformulerat och med ett målvärde)

Periodmål 2.3.2. *År 2029 har kommunen rutiner för upphandling och inköp av varor, material och tjänster för att minska avfallsmängderna*. (fortsättning på tidigare periodmål och omformulerat)

Periodmål 2.3.3. *År 2029 har kommunen rutiner och system för att följa upp mängden återbrukat byggmaterial och inventarier i kommunkoncernens fastigheter*. (fortsättning på tidigare periodmål, flyttat från målområde 1 och omformulerat)

Periodmål 2.3.4. *År 2029 arbetar kommunen aktivt med att förebygga, återanvända och återvinna massor.* (flyttat från målområde 1 och omformulerat)

Periodmål 2.3.5. *År 2029 är mängden textilier i restavfallet max 2 kg/invånare.* (fortsättning på tidigare periodmål, flyttat från målområde 3, omformulerat och med målvärde)

Målområde 3. Material cirkulerar

Periodmål 3.1.1. *År 2029 återanvänds eller materialåtervinns minst 40 procent av det grovavfall som lämnas till kommunen eller till SÖRAB* (fortsättning på tidigare periodmål och med målvärde)

Perdiodmål 3.2.1. *År 2029 har mängden avfall i restavfallet som hade kunnat hanteras via annat etablerat insamlingssystem minskat med minst 70 procent från 2021.* (nytt periodmål)

Periodmål 3.3.1. *År 2029 arbetar kommunen aktivt med att öka materialåtervinningen av bygg- och rivningsavfall i kommunkoncernen*. (nytt periodmål)

Målområde 4. Matavfall

Periodmål 4.1.1. *År 2029 har mängden matavfall i restavfallet minskat med 70 procent jämfört med år 2021*. (fortsättning på tidigare periodmål och med målvärde)

Periodmål 4.2.1. *År 2029 har matsvinnet från kommunala offentliga verksamheter minskat jämfört med år 2026*. (fortsättning på tidigare periodmål)

Periodmål 4.2.2. *År 2029 har matsvinnet per invånare halverats jämfört med 2021.* (nytt periodmål)

Periodmål 4.3.1. *År 2029 har andelen sorterat matavfall som går till förbränning minskat jämfört med år 2026*. (fortsättning på tidigare periodmål och omformulerat)

Målområde 5. Skräp och nedskräpning

Periodmål 5.1.1. *År 2029 har kommunen en genomförandeplan för att arbeta systematiskt med hantering av nedskräpning via olika kommunikationsinsatser.* (fortsättning på tidigare periodmål och omformulerat)

Periodmål 5.1.2. *År 2029 omfattar kommunens genomförandeplan för arbete mot nedskräpning även nedskräpning i sjöar, vattendrag och hav*. (fortsättning på tidigare periodmål och omformulerat)

Periodmål 5.2.1. *År 2029 upplever 10 procentenheter fler av kommunens invånare att det är rent eller mycket rent på allmänna platser i kommunen jämfört med år 2026*. (fortsättning på tidigare periodmål, omformulerat och med ett målvärde)

Periodmål 5.3.1. *År 2029 kan kommunen redovisa insamlad mängd sorterat och osorterat skräp från offentlig miljö*. (fortsättning på tidigare periodmål och omformulerat)

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

Representanter från samhällsutvecklingsförvaltningen har medverkat vid framtagningen av förslaget till nya delmål. Delmålen är väl anpassade till de av kommunfullmäktiges beslut om den övergripande avfallsplanen.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

Samhällsutvecklingsförvaltningen bedömer att periodmålen är välbalanserade och pekar mot en måluppfyllnad av de sedan tidigare beslutade huvudmålen i avfallsplanen. Avfallsplanen är sedan tidigare beslutad av kommunfullmäktige som utsett tekniska nämnden att besluta om delmål. Den gemensamma avfallsplanen förutsätter konsensus bland kommunerna. I det fall Danderyd inte önskar anta dessa periodmål kommer Danderyd att lämna den gemensamma avfallsplanen och utarbeta en egen.

Konsekvenser för barn och unga

I arbetet med framtagandet av avfallsplan genomfördes en barnkonsekvensanalys inom samtliga kommuner. Barnkonsekvensanalysen redovisas i sin helhet i bilaga 5 till avfallsplanen.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för att förbränna avfall förväntas fortsätta att öka. Genomförandet av periodmålen i avfallsplanen för 2027–2029 innebär möjligheter att bromsa eller motverka kostnadsökningarna genom att mindre avfall skickas till förbränning när mer avfall förebyggs, återanvändningen ökar och sorteringen förbättras. Det kan dock innebära ökade kostnader till följd av ökad service, behov av utökad personal och andra åtgärder för ökad återanvändning och materialåtervinning. Det innebär bland annat således en omfördelning av kostnader.

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Antagande av periodmål 2027–2029 för kommunens avfallsplan
2. Bilaga 1, Periodmål för 2027–2029 för Avfallsplan 2021–2032
3. Bilaga 2, Måldokument för avfallsplan 2021–2032
4. Bilaga 3, Bilagor Avfallsplan 2021-2032

Övriga dokument kopplade till avfallsplanen finns på danderyd.se/avfallsplan

Expedieras
SÖRAB
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
Utbildningsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden